

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Marci vltimo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

1. Pet. 2.

vetus fermentum, & ex congregatione vestra, eum qui grauiter deliquit, eijcite. Separate eum, antequam ex vna oue morbida grex totus corrumpatur. Vocat illum vetus fermentum, quia postquam ad gratiam baptismi conuersus fuerat, & in sanctam vitam nouitatem regeneratus, iam denum ad prioris vite vetustatem, perinde ac canis ad vomitum reuersus est. Expurgate præterea ex vobis ipsi prauitatem antiquam ac vobis solitam, quæ est ad peccandum pronitas, concupiscentia inueterata atque corruptio, vt sit noua conspersio. Consersio seu azyma ferè idem sunt, puta farina perquam in massam, absque fermento conglutinata. Hanc esse nos vult conspersione, id est, congregationem mundam, donis gratiarum, & irrigatione Spiritus sancti conglutinatam. Vt sitis, inquit, noua consersio, sicut estis azymi, absque fermento corruptionis iam pridem facti per baptismum, quod vetus homo vester mortuus est, ac Christo conspersus. Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Olim Iudæis lex Mosâica agnum imolabat Paschalem comedere in memoriam suæ liberationis de captiuitate, seruitutisq; Aegypti, quo nostra figurabatur redemptio. Siquidem agnus Dominus ille verus, qui tollit peccata mundi, qui etiam de seipso per Hieremiam dicit: *Ego quasi agnus qui portatur ad victimam* in cruce pro nobis immolatus est, qui est Pascha quoque nostrum, per quem transimus à vitijs ad virtutem, de veteri mala conuersatione ad nouitatem vite, deque exilio huius peregrinationis ad patriam. Quomodo igitur Iudæis lex iubebat agnum, seu typhicum suum Pascha comedere cum azymis panibus, id est, absque fermento, ita nos Pascha nostrum, id est, corpus Christi absque fermento peccati comedere necesse est. Propterea enim sequitur: Itaque epulemur in altari sacramento corporis Christi alendi, non in fermento veteri iniquitatum nostrarum, neque in fermento malitiæ, qua ex certa scientia, aut dedita opera peccatur, aut nequitia, qua fraudulenta simulatione, ac circumuentione proximus læditur, sed in azymis epulemur sinceritatis & veritatis, hoc est, in puritate, sanctimonia, ac integritate vite. Vult itaque nos ab omni vitiositate peccati, qua ante baptismum tenebamur captiui, ab omni quoque vitiorum corruptione fore, permanereque liberos, ac mundos, multo magis quam eos esse necesse est, qui phasè Domini legale celebrabant.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM SO-
lennitatis Pasche Marci ultimo.

Luce 14.

Mulieribus
est apparue-
rit Christus.
Ioan. 20.

SEXUS deuotior hic, vt crebro alibi nobis commédabilis prædicatur. Siquidem Apostolicis viris domi residentibus, præ ac deuotæ quædam mulieres ad Domini sepulchrum profectæ sunt: idque hodie prima locæ, & valde manè. Longa enim erat illis expectatio, atque molestia vehementer amantibus. Et quia ardentius cæteris amabant, ideo præ alijs quoque Christum & ante alios inueniebant. Multum enim refert quo amore, quo modo, quo desiderio, quo denique studio quærat Christus. Omnes quædam quærimus, sed non æque quærimus omnes. Nam si vos omnes & vestrum singulos quoque interrogarem: Quid hic facitis, aut quem quæritis, & quare hic estis? quid aliud mihi responderitis, quam Iesum quærimus crucifixum? Neque enim in hac sancta festiuitate quempiam nobiscum ingressi

Matth. 28.

templum puto, qui non quærat Dominum Iesum. Quærimus autem Saluatorem in ea forma, & in eo schemate quo redemit & saluauit nos, hoc est, crucifixum, spinis coronatum, flagellis laceratum, non habentem speciem neque decorem. Sic filij quotidie quæritis, bene quæritis. Sed dicitur vobis? *Surrexit, non est hic.* Non prohibetur vobis, ne ita quæritis Iesum, sed vt sciatis eum etiam à morte resurrexisse, hoc est, sciatis eum non solum passum propter delicta vestra, sed resurrexisse etiam propter iustificationem vestram. Surrexit, non est hic, qui pro vobis passus est, qui vos sua passione redemit, qui suo vos sanguine lauit. Hodie resurrexit à morte rediuiuus. & non est post hac vt ante erat, mortalis, passibilis, aut potens dolere, Huius resurrectionis hodie nobis est festiuius dies, sicut præteritis diebus passionis. Sed audiamus Euangelium.

Maria Magdalena, & Maria Iacobi & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent Iesum.

Cum sanctæ mulieres, quæ fuerant cum beata Maria iuxta crucem & sepulchram Domini, obseruassent diligenter locum sepulchre Dominicæ, vidissent quoque Dominicum corpus aromatibus conditum, cogitabant se cum tractâtes quomodo ipsæ quoque suæ exercerent deuotionis officium in mortui corpus, pia quidem hac & deuota sollicitudine, etsi minus iusta ac fidei, metuentes ne putresceret in sepulchro iacens. Putabant enim, etsi fortasse diuinitas in eo fuisse viuente, illam tamen ab eodem recessisse in cruce, ipsumque reliquisse morientem. Quod Christum quoque (vt ipsi intellexerant) in cruce putabant conquestum, quando dixerat: *Deus meus Deus meus, vt quid dereliquisti me?* Quare eum vt hominem tantum æstimabant mortuum, cuius volebant vngere, ne in cinerem redigeretur mortuum corpus: quamuis illum iam semel scirent vnctum per viros timentes Deum. Sed nihil amanti existimatur factum, quod ipse non fecerit. Quapropter his sanctis mulieribus tamen scirent vnctum à Nicodemo & Ioseph Dominum, non erat satis factum, nisi sua quoque fuissent vsæ deuotione. Atque ideo cum in sabbato magno nihil auderent emere propter celebritatem, in fine tamen diei, hoc est, in vespere ipsius sabbati, quo terminabatur solennitas, quæ inceperat vespere præcedenti diem sabbati. In secundo itaque vespere, quando iam transfret sabbatum, & licebat aliquid operari, emerunt mulieres illæ sanctæ aromata, vt venientes vngerent Iesum. Tempus enim deuotioni earum nimis fiebat prolixum. In fine itaque diei sabbati præparabant se, & summo mane exibant, cum iam adhuc tenebræ essent, hoc est, in aurora, aut diluculo, cum partim tenebræ, partim lux se diffunderet, ita vt tunc circa monumentum essent oriente sole, portantes secum aromata sua. Non satis commendare possum deuotissimas has mulieres, inter quas præcipua & vnica fidelissimaque Christi fuit amatrix ac discipula Magdalena, quandoquidem viris Apostolicis silentibus & penè desperantibus, hæ non quiescunt, nec ab amore deficiunt, sed impendere obsequia sua voluerunt mortuo, quæ libenter & suauius fortasse impendissent viuo. Habet hic sexus misericordie & pietatis plus, quam est inuenire in

Matth. 27.
& Marc. 16.
Rom. 4.

Luc. 24.

Ioan. 20.

Psalm. 2.
Matth. 7.
Marc. 15.

Ioan. 19.
Matth. 7.
Luc. 3.
Ioan. 9.
Luc. 24.

Ioan. 20.

Prou. 9.

Ioan. 9.

Marc. 6.

Luc. 4.

Luc. 8.

viris. Quare non insipienter dicit Sapiens: *Multi homines misericordes: virum autem fidem quis inueniet?* Dilexerant quidem mulieres hæ sanctissime Christum in vita, sed nihil de amore eius amiserunt eo moriente. Verum dicit quis, quæ fuerunt mulieres hæ? Ioannes vnam quidem tantum, solam Magdalenam scilicet narrat. Marcus præterea duas sorores beatæ virginis Mariæ recensens, narrat tres. Porro Lucas Ioannam quoque adnumerat, quæ vixit Cusæ fuerat procuratoris Herodis, & reliquas, quæ cum eis erant. Vnde plures fuisse conijciuntur, nisi quod fortasse hæ tres hic enumeratæ simul venerint vngere Iesum: alie verò plures se, aut associauerint, aut tardius venerint. Hinc tamen liquet deuotissimas fuisse has mulieres, nullam tamen habuisse fidem resurrectionis Christi. Alio qui si resurrectionem credidissent, quemodo aromatis tentassent condire?

Et valde manè vna sabbatorum veniunt ad monumentum, orto iam sole, & dicebant ad inuicem: *Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Et respicientes, viderunt reuolutum lapidem.* Erat quippe magnus valde.

Math. 27.

Marc. 5.

Valde manè vna sabbatorum, prima scilicet die sabbati, hoc est, prima die post sabbatum, veniunt ad monumentum, orto iam sole potest hoc quoque intelligi, quando sol incipiebat lucem diffundere. Dum itaque itinere adhuc forent constitutæ recordantes sepulchrum clausum ac signatum magno aduoluto lapide, sciscitantur inter se, & dicebant ad inuicem: *Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? Venimus, inquit, vngere Dominum, & clausum est sepulchrum magno lapide, quem nos amoueri impotes sumus. Quid igitur faciemus? Num gratis huc venimus? Quare hoc domi non præcogitarunt? Quare amor nil sibi putat impossibile, nec habitat deliberans? Itaque quomodo amor difficultates occursum non præmeditatur, ita ipsæ domi constitutæ nihil eorum cogitauerunt, quæ illas commorari possent, vt frustra ad vngendum venirent, sed hoc tantum mentes tractabant, quomodo aromatis illum vngerent. Porro in itinere constitutæ tunc primum recolebant lapidem monumento aduolutum, quo non remoto, non potuissent ingredi sepulchrum. Et sic inter loquendum respicientes viderunt reuolutum lapidem. Angelus enim Domini descendens de caelo, & accedens reuoluit, hoc est, remouit lapidem de ostio monumenti, & sedebat super eum. Remouit autem, postquam Dominus resurrexerat, & clauso prodierat sepulchro, quo sepulchrum ostenderet vacuum, Christumque resurrexisse. Erat quippe magnus valde, quare non mirum fuit, vt inter se trepidantes interrogarent mulieres, quis nam tantum sibi deponeret lapidem. Quippe quarum vires non fuerunt tantæ, vt ipsæ amouere eundem præsumerent.*

Math. 28.

Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida, & obstupuerunt.

Luc. 24.

Et introeuntes in monumentum, hoc est, in speluncam seu domunculam, in qua sepulchrum Domini excisum erat in petra, viderunt iuuenem, id est, Angelum Domini qui specie iuuenili, vt pote magis accepta & gratiosa se-

se exhibuit, sedentem à dextris, hoc est, à dextra parte sepulchri; fausta enim erat & accepta nunciaturus, ideo merito in dextera sedet: coopertum stola candida, id est, alba & fulgida veste. Ita enim & Matthæus scribit: *Et erat aspectus eius sicut fulgur & vestimenta eius candida sicut nix.* Aspectum, inquit, habuit sicut fulgur. Euangelista alius dicit Angelum sedisse super lapidem? hic verò dicitur in dextera parte sedisse monumenti. Qui vult, potest dicere eundem fuisse Angelum, qui primo visus sit sedere super lapidem ad sepulchrum venientibus, & is, qui inuentus ab introeuntibus est sedere ad dexteram partem sepulchri. Augustinus propterea quod Maria apud Ioannem referatur duos Angelos vidisse, vnum ad caput, & vnum ad pedes, vbi fuerat positum corpus Iesu, dicit tres fuisse Angelos, duos in sepulchro sedisse, vt Ioannes dicit, & tertium, vt Matthæus dicit, sedisse in domuncula sepulchri, aut super lapidem. Nec obstat, quod stetit dicuntur à Luca, quia stari potuit, vt primo quidem visus sint sedere, dehinc colloquendo mulieribus assurrexisset. Erat, inquit, aspectus eius sicut fulgur, vtpote vultum quasi igneum, lucidum, atque terrificum, id est, angelica maiestate grauem ostendens.

Qui dixit illis: Nolite expauescere, Iesum queritis Nazarenum crucifixum. Surrexit, non est hic. Ecce locus, vbi posuerunt eum.

Familiares est Angelis bonis, pauidos aut sua presentia territos consolari, & illuminare, quemadmodum diabolo assuetum est, eos qui ex se terri sunt, magis terrere, & obscuriores reddere, Iesum queritis Nazarenum crucifixum. Vos quidem eum quem vidistis in cruce pendente & mortuum, à cruce verò solutum hic sepeliri, queritis. Sed surrexit à morte, non est hic per presentiam humanitatis corporalem, qui per diuinitatem nusquam desit. Ecce locus vbi posuerunt eum. Venite, propius accedite, explore & cernite locum, in quem posuerunt eum, vt videntes illum vacuum, profusus certæ illum resurrexisset.

Sed ite dicite discipulis eius & Petro.

Deuotiores erant hæc scemina viris, ideo præ viris etiam meruerunt consolari, & Christi resurrectionem non solum ante alios videre, sed alijs etiam nunciare. Mittuntur autem ad Petrum singulari expressione nominatum, quo consolationem in sua penitentia ille reciperet. Quod nisi factum fuisset, inter Apostolos comparere ausus non fuisset. Videre igitur quomodo solitam pietatem suam Dominus Iesus non obliuiscitur. Sed quos diligit, in finem diligit eos. Nam ad eum qui grauius præ cæteris se offenderat, mittit præ cæteris ei suam resurrectionem nunciare, quo illius fiduciam vehementius excitaret.

Quia præcedet vos in Galilæam. Ibi eum videbitis, sicut dixit vobis.

Hæc intelliguntur esse verba Christi, quæ deberet Maria Apostolis nunciare. Præcedet vos in Galilæam, ibi eum videbitis, sicut dixit vobis, quia de seipso non sonat, vt Christus mandaret, sicut dixit vobis, sed potius,

V.V. 4. sicut

VI

Matth. 28.

Ibidem.

Augustin.

Ioan. 20.

Matth. 28.

Lucæ 24.

Matth. 28.

Matth. 27.

Marc. 15.

Lucæ 23.

Ioan. 19.

Matth. 26.

Marc. 14.

Math. 24. sicut dixi vobis. Verum Mariam voluit quasi proprijs verbis vrentem se loqui. Ibi eum videbitis, sicut dixi vobis. Quaras fortasse, vbi illum vide-
 rint in Galilza. Respondendum, in monte Thabor, ibi se manifestavit om-
 nibus. Quam apparitionem putant quidam esse, de qua Apostolus loquitur
 1. Cor. 15. Paulus: Deinde visus est plus quam quingentis fratribus. Potuit enim fieri,
 vt tam multi breui hoc tempore adunati fuerint discipuli, qui in morte
 Christi dispersi, audita eius resurrectione, iterum se simul collegerunt, at-
 que se Apostolis coniunxerunt. Si quæris, vbi prædixerit Christus discipu-
 lis, quod præcedat illos in Galilzæam: Dico quando exiturus ad montem
 Oliueti, monuit suos, quod omnes forent scandalum passuri in illa nocte,
 ait scriptum esse: *Per viam pasto'em, & d'spergentur oves gregis. Postquam ve-
 tem surrexero, prædæm vos in Galilzæam.* Gaudeamus igitur nunc filij charissi-
 mi, & redemptori nostro gratulemur, quia vicit mortem, vicit diabolum,
 destruxit infernum, redemit captiuos, abstulit inimico nostræ damnationis
 chirographum: restituit nos Patri, faciens nos filios & hæredes celestis re-
 gni. Hæc ille omnia in passione operatus est, & in gloriosa sua resurrectio-
 ne triumphans perfecit. Sit itaque gaudium nostrum, quod in iunctam sibi
 à Patre obedientiam tam feliciter consummauit, de hoste triumphauit glo-
 rioso, atque nos non minus potenter, quam misericorditer, non vi impo-
 rando, sed doloribus & passionibus pro nobis soluendo, ab hostis manu er-
 ripuit. Huius igitur gratiæ & beneficij memores, posthac in nouitate vitæ
 ambulemus.

Charissimi, recolite semper posthac, quod in hac sacra Quadragesima pen-
 nituistis de peccatis vestris, ieiunastis: aut quicumque filij estis Dei, saltem
 voluntatem bonam ieiunandi habuistis, & si id licuisset præ valetudine, aut
 laborum grauiamine, crebrius ieiunastis. Estis item peccata vestra con-
 fessi, sumpsistis Eucharistiæ Sacramentum, Domini corpus & sanguinem.
 Quamuis enim ex calice sub vini specie non sumpsistis Domini sanguinem,
 sumpsistis tamen cum eius corpore, quia non sumpsistis mortuum & ex-
 angue corpus, sed sumpsistis verum ac viuum eius corpus, id ipsum scilicet
 quod habet cum sanguine, cum anima, cum diuinitate, in quo tota est Tri-
 nitas concomitanter, quia nunc impossibile est vnum esse, vbi aliud de his
 iam dictis non comiteretur. Estis de inferno & potestate dæmonis liberati,
 illis Deo reconciliati, & filij eius facti. Nunquid iam in hac lætiori festiuitate,
 & diebus per annum sequentibus ad peccata, ad diaboli seruitutem, & ad
 vestri captiuitatem (ex qua liberati estis) vltro redibitis? Num ad voluta-
 tum luti tanquam sues redibitis? Nunquid sicut ad vomitum canes, reuer-
 tentini? Nunquid ad impudica cubilia? Nunquid ad ebrietates & compositio-
 nes? Nunquid ad blasphemias & iuramenta, ad fraudes & mendacia, & ad
 infernalium peccatorum vestrorum stipendia redibitis? Absit, absit. Laui-
 pedes vestros, an iterum inquinabitis eos? Minime? Filij charissimi, vrigi-
 tur in sinceritate, & in sanctimonia vitæ ambuletis, sint vobis omnia in
 mundo suspecta, maximè autem vestra, (quam toties estis experti) infirmi-
 tas, vestra inconstantia, vestra leuitas. Quare nullo credatis pacto vobis-
 ipsi, non credatis etiam vili hominum, qui non ad sanctiorem vos horra-
 tur vitam: fugite occasiones, fugite societates & hominum conuentus. Vi-
 uatis

Zecha. 13.
 Math. 26.
 Marc. 16.
 2. Tim. 7.
 Oicq. 13.
 Apoc. 5.
 Psal. 27.
 Iacob. 1.

Roman. 2.

Galat. 4.

1. Pet. 2.

Rom. 11.

Rom. 6.

Galat. 1.

uatis sobrijs in domibus vestris, & latemini cum prolibus, cum vxore & familia vestra iuxta faciem sanctorum. Ibi colloquamini aliquid boni, quod in predicatione audistis, & eis legite (si scitis) aliquid ex libris non haereticorum, sed ex pio aliquo catholico & bono libro. Parcite impensis, vt non faciatis magnifica conuiuia, nec ad eadem inuitati faciliter eatis. Si placent tamen conuiuia aut recreationes humanaz, inuitetis homines egenos & peregrinos, pupillos & viduas, moestos & afflictos, & eos qui non habent vt iterum vos inuitent, aut vnde vobis retribuunt. His omnibus faciatis consolationem, atque in Domino cum illis gaudeatis, instixuatisque omnem vitam vestram, ac familiam ad pietatem, ad sanctimoniam, ad Dei timorem, ad preceptorum eius obseruantiam, vt sic omnes in vobis homines edificentur, videntes vos cum Christo resurrexisse. Vosque in tempore hoc legi cum in eius gratia, in eiusque viuatis amicitia, & tandem feliciores & quieti mortamini, adiuuante vos in omnibus Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO IN EADEM SOLENNITATE.

Triplex Pascha nostrum Christum nos consolatur triplici transitu.

Pascha nostrum immolatus est Christus, I. ad Corinth. V. Pascha non semper in sacra scriptura æque, vni formiterque accipitur. Significat enim interdum festiuitatem ipsam, quam olim Iudæi celebrabant quotannis per septem dies ob memoriam egressionis suæ de terra Aegypti. Deinde significat agnum quoque, qui in eadem solennitate immolabatur comedendus, quomodo discipuli acceperunt, quando Christo dicebāt: *Vbi vni paremus?* Pascha, id est, agnum vt manduces? Hoc modo in epistola hic quoque Paulus accipit, dicens: *Pascha nostrum immolatus est Christus.* Ac si diceret: Pascha quidem cuiusmodi fuerit apud Israelitas ac Iudæos, non ignoratis. Veruntamen Pascha illud fuit figura tantum Paschetis nostri. Et idcirco quid nostrum sit Pascha in veteri illo olim figuratum, vt sciatis, audite. Pascha nostrum immolatus est Christus. Hoc ipse Christus quoque subindicat, vbi discipulis suis ante biduum passionis suæ dicit: *Scitis quia post biduum Pascha fiet, & filius hominis tradetur vt crucifigatur?* Scitis quia post biduum agnum iuxta legem manducabimus immolandum? Scitis Pascha futurum? Scitote tunc etiam agnum verum, qui in illo typico agno figurabatur, hoc est, me pro vobis immolandum. *Tradetur enim tunc filius hominis, & crucifigetur,* hoc est, maerabitur & immolabitur in redemptionem, & in cibum hominum. Dicit igitur Paulus: *Pascha nostrum immolatus est Christus.* Non est, inquit, nobis, & pro nobis immolatus agnus, vt iuxta legem immolabatur, nec sumus liberati à seruitute Aegypti & Pharaonis, sed est pro nobis verus agnus immolatus Iesus Christus Dei Filius, sumusque liberati à seruitute diaboli & peccatorum. Hic agnus quem nos comederemus, immolatus pro nobis est in ara crucis. Hic est agnus de quo Baptista Ioannes dicit, digito illum monstrans: *Eccce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Istius agni carnes quotidie offeruntur modo in Ecclesia, nō vt quotidie patiatur Christus, sed vt illius qui semel passus est, obtuletque semetipsum pro nobis, ea-